

Portekiz, AB'nin Savunma ve Güvenlik Politikasını Düzeltcek mi?

Tobias Pietz

Santa Maria da Feira Portekiz'in Skuzeyinde bulunan ve tarihi bir merkez olan 16.yüzyıl kalesidir.

Ancak, Avrupa Birliği'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası için, Santa Maria da Feira, çok daha fazlası.

2000 yılı haziran ayında AB Konseyi, o zamanlar Portekiz'in elinde bulunan başkanlık altında, Feira'da toplandı ve Avrupa Birliği'nin askeri ve sivil kriz yönetim operasyonlarının ilerideki yapısallığı ve sağlamlığı hakkında önemli kararlar aldı.

O toplantıdan itibaren, OGSP sivil görevleri -polis, hukukun üstünlüğü, sivil yönetim ve sivil koruma- "Feira Öncelikleri" olarak adlandırılmaya başlandı.

Sivil koruma hariç tüm misyonlar bir dizi sivil görevde yerine getirilmiştir.

Ateşkes anlaşmalarının ve savaşan taraflar arasındaki temas hatlarının izlenmesi, AB temsilcilerine destek verilmesi, Güvenlik Sektörü Reformu'na (GSR) ek olarak silahsızlanma, terhis, ve eskiden savaşanların yeniden entegrasyonu konuları da sonradan bu kriterlere eklenmiştir

2018 yılındaki OGSP sivil anlaşması ile, düzensiz göç, hibrit tehditler, siber güvenlik, radikalleşme ve terörizm, organize suçlar, sınır yönetimi ve deniz güvenliği ve şiddet içeren aşırılık hareketlerinin önlenmesi gibi potansiyel operasyon konuları da söz konusu önceliklere eklenmiştir.

2020 yılından itibaren, iklim güvenliği ve -koronanın patlak vermesinin ardından- pandemi ile mücadele gibi hususlar da potansiyel bir OGSP sivil görevleri olarak tartışılmaya başlandı.

Ancak ne yazık ki, Avrupa kriz operasyonları için teorik olarak mümkün olan görev ve yetkilerdeki artış, sivil görevlerin de tıpkı askeri görevler gibi, özellikle Lizbon Antlaşması'ndan sonra artan, üye devletlerin taahhüt eksikliği ve azalan ilgisi ile çatışmasını engelleyemedi.

Feira'da alınan kararlar Avrupa Güvenlik Stratejisi'ne (AGS) ve 2003 yılından itibaren, AB'nin Kongo, Çad, Bosna ve Kosova'daki -bazen 3000-4000 askeri personel içeren- büyük sivil ve askeri misyonların yolunu açarken; AB'nin Lizbon Antlaşması ile genişlemesi, Birlik içindeki tehdit algılarının farklılaşmasına neden oldu: Baltık Devletlerinde insanlar, Akdeniz'deki farklı şeylerden korkuyorlar.

Ek olarak, üye devletlerin çıkarlarında hem küresel müdahalenin kapsamı -hatta müdahale edilip edilmeyeceği-

hem de olası Avrupa müdahalesinin ilgili bölgesel odak noktaları konusunda bir kayma ve parçalanma olmuştur.

Lizbon Antlaşması'ndan bu yana, deniz kuvvetleri konuşlandırmaları hariç, AB misyonlarının boyutları birkaç düzineden birkaç yüze kadar değişirken, çoğu yetki, ev sahibi ülkedeki güvenlik aktörlerine danışmanlık ve eğitim vermeye odaklanmıştır.

Aşırı kriz durumlarında bile, bir görev için yeterli desteği alma zorluğu da ispatlanmıştır. Örneğin, 2014 yılının baharında Orta Afrika Cumhuriyeti'ndeki AB operasyonu için 700 asker toplamak amacıyla tam altı kez müzakere gerçekleştirilmiş ve sonunda en büyük ikinci asker katkısı AB üyesi olmayan Gürcistan'dan gelmişti.

2020 yılının şubat ayında Berlin’de düzenlenen Libya Konferansı’ndan sonra üye devletlerin anlaşmaya varması yaklaşık olarak üç ay aldı. Ancak o zamana kadar, konferansın ivmesi çoktan kaybolmuştu.

Irini Operasyonu, o zamandan beri, öncelikle kendi kusurlu yetkisini çözmeye odaklandı.

Gerçek Bir Strateji Yok

Mevcut olarak OGSP’nin enstrüman olarak kullanıldığı bir toplu hareket stratejisi bulunmuyor. Uzlaşmalar en düşük ortak paydada baskın görünüyor ve görevlerde herhangi bir şekilde etki edememe, ya da “doğru” bir şekilde etki edememe, riskine yol açıyor.

Mevcut süreç, sivil ve askeri kriz operasyonları da dahil olmak üzere, AB’nin güvenlik ve savunma politikası için bir “stratejik pusula” oluşturulması adına bir çare olabilir.

Ayrıca, AB Fransız Konseyi başkanlığı için 2022’de tamamlanması gereken bu temel güvenlik strateji belgesi, misyonları yeni bir stratejik temele oturtmayı da hedefliyor.

Ana fikri tüm üye devletler tarafından tehdit senaryolarının derlenmesi ve taslağının hazırlanması olan ilk aşamanın tamamlanmasından sonra, söz konusu girişimin «stratejik diyalogunun», Portekiz Konseyi başkanlığında, 2021 yılının ilk yarısında gerçekleştirilmesi planlanıyor.

Portekiz’in, Stratejik Pusula’nın bu aşamasını bir sıçrama yapmak ve bir “Feira 2.0” düzenlemek için kullanması faydalı olacaktır. Bu toplantıda nihayet, üye devletlerin kriz misyonlarıyla aslında neyi başarmak istediklerine dair netlik oluşturulabilir.

İlerideki operasyonlar, çok küçük sorunlar için çok büyük görev tanımlamaları yapmak ve askeri ve sivil OGSP içindeki bölünmeyi sürdürmek yerine azimli, entegre olmuş sivil-askeri havasında ve güçlü bir politik destek alınarak yapılmalıdır.

Bunun yerine daha küçük danışmanlık ve eğitim verme görevleri, AB Komisyonu ve delegasyonları veya Frontex gibi ajanslar tarafından gerçekleştirilebilir.

OGSP’nin, bölgesel savunma ve Avrupa’nın korunması üzerine mi, yoksa öncelikli olarak dışarıda yapılacak olan kriz operasyonlarına mı odaklanması gerektiği sorunu da ayrıca temel bir açıklama -ve buna dayanarak- Brüksel’de bulunan güvenlik ve savunma kurumlarının yapısal olarak yeniden organizasyonunu gerektiriyor.

Yirmi yıldan fazla bir süre önce, Cologne(Köln) ve Gothenburg’daki selefi ve halefi toplantıları ile bir dizi halinde yapılan Feira Toplantısı, iyimser bir ruh ve AB üye devletlerinin dış güvenlik politikalarını şekillendirme yönünde güçlü bir irade ile gerçekleştirilmişti.

Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası bu yıl "Feira Ruhunu" iyi bir şekilde kullanabilir ve Portekiz yazın başında, Santa Maria da Feira'da yepyeni bir toplantıyla oldukça önemli bir ivme kazanabilir.

Orijinal Makale: Will Portugal fix EU's defence and security policy?
<https://euobserver.com/opinion/150782>

**Çeviri: Mustafa Fatih Erden |
EUROPolitika Dergisi Editör
Yardımcısı**

Photo: Görsel euobserver.com sitesinden alınmıştır, <https://euobserver.com/opinion/150782>